

## Latvijas Bankas makrouzraudzības politikas ietvars

### 1. Vispārīgi

Latvijas Bankas uzdevums ir noteikt un īstenot makrouzraudzības politiku<sup>1</sup>. **Latvijas Bankas makrouzraudzības politikas ietvara mērķis** ir skaidrot, kā Latvijas Banka īsteno šo uzdevumu. Ietvarā noteikts makrouzraudzības politikas galvenais mērķis un starpmērķi, instrumenti to sasniegšanai, kā arī makrouzraudzības politikas īstenošanas svarīgākie elementi un principi.

**Makrouzraudzības politika** ir politika, ar kuru Latvijas Banka veicina finanšu sistēmas stabilitāti kopumā – stiprina finanšu sistēmas noturību un ierobežo sistēmisko risku veidošanos. Makrouzraudzības politikas īstenošana ietver sistēmisko risku un ievainojamību identificēšanu, analīzi un novērtēšanu, kā arī makrouzraudzības politikas pasākumu piemērošanu.

**Finanšu sistēma** ir finanšu iestādes, finanšu tirgi, finanšu pakalpojumi un finanšu tirgus infrastruktūra<sup>2</sup>.

**Finanšu stabilitāte** ir tāds finanšu sistēmas stāvoklis, kurā finanšu sistēma spēj izturēt satricinājumus, tādējādi mazinot iespējamību, ka finanšu starpniecībā varētu rasties būtiski traucējumi finanšu pakalpojumu nodrošināšanā.

**Sistēmisks risks** ir finanšu sistēmas darbības traucējumu risks, kam var būt ievērojama negatīva ietekme uz finanšu sistēmu un reālo tautsaimniecību<sup>3</sup>. Šāda riska īstenošanās parasti izpaužas kā finanšu krīze, kas var būtiski ietekmēt tautsaimniecību un tās ilgtermiņa izaugsmi.

Nosakot un īstenojot makrouzraudzības politiku, Latvijas Banka balstās uz Eiropas Savienības (turpmāk – ES) un Latvijas normatīvajiem aktiem, piemēram, CRD<sup>4</sup>, CRR<sup>5</sup>,

---

<sup>1</sup> [Latvijas Bankas likuma](#) 45. pants.

<sup>2</sup> Termiņš lietots Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulas (ES) Nr. 1092/2010 par Eiropas Savienības finanšu sistēmas makrouzraudzību un Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas izveidošanu (2.b pants) izpratnē.

<sup>3</sup> Termiņš lietots Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (3. panta desmitā daļa) izpratnē.

<sup>4</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (CRD IV) un to papildinošās versijas.

<sup>5</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (CRR) un to papildinošās versijas.

Latvijas Bankas likumu, Kredītiestāžu likumu, Latvijas Bankas izdotajiem noteikumiem, kā arī ņem vērā Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (turpmāk – ESRK) izdotos ieteikumus un brīdinājumus, Eiropas Centrālās bankas (turpmāk – ECB) paziņojumus un Eiropas Banku iestādes (turpmāk – EBI) pamatnostādnes.

## 2. Galvenais mērķis un starpmērķi

Latvijas Bankas **makrouzraudzības politikas galvenais mērķis**<sup>6</sup> ir veicināt finanšu sistēmas stabilitāti kopumā, tostarp stiprinot finanšu sistēmas noturību pret satricinājumiem un ierobežojot sistēmisko risku veidošanos, tādējādi nodrošinot ilgtspējīgu finanšu sistēmas pienesumu tautsaimniecībai.

Galvenā mērķa sasniegšanu veicina tam pakārtoti **starpmērķi**:

- 1) ierobežot **pārmērīgu parādsaistību riskus**, kas izpaužas, piemēram, paaugstinātos aizņēmēju maksāspējas riskos, pārmērīgā aizņemto līdzekļu īpatsvarā, pārāk straujos kredītēšanas tempos un aktīvu cenu "burbuļu" izveidē;
- 2) ierobežot **sistēmiskos likviditātes un finansējuma riskus** finanšu sistēmā kopumā, piemēram, saistībā ar pārmērīgi lielu kredītu un noguldījumu attiecību vai piesaistītā finansējuma struktūru;
- 3) ierobežot **tiešo un netiešo riska darījumu koncentrāciju**;
- 4) ierobežot sistēmiskos riskus, ko finanšu stabilitātei var radīt **sistēmiski nozīmīgu finanšu institūciju iespējamā pārmērīgo risku uzņemšanās un nepareizi stimuli** (*too big to fail; moral hazard*).

Galvenais mērķis un starpmērķi noteikti, ievērojot ESRK 2011. gada 22. decembra ieteikumu par nacionālo iestāžu pilnvarām makrouzraudzības jomā (ESRK/2011/3) un 2013. gada 4. aprīļa ieteikumu par makrouzraudzības politikas vidēja termiņa mērķiem un instrumentiem (ESRK/2013/1), kā arī Latvijas finanšu sistēmas strukturālās īpašības. Tie ir noteikti kvalitatīvā nevis kvantitatīvā izmērāmā veidā, jo makrouzraudzībā vienlaikus pārvaldāmi vairāki riski, un atšķirībā no monetārās politikas tajā ir sarežģīti noteikt universālu, vidējā termiņā nemainīgu kvantitatīvu mērķi.

Latvijas Banka periodiski izvērtē noteikto starpmērķu piemērotību, ņemot vērā makrouzraudzības politikas īstenošanā gūto pieredzi, Latvijas finanšu sistēmas attīstību un pārmaiņas ES un nacionālajā regulējumā.

Pārskatot starpmērķus un īstenojot makrouzraudzības politiku, Latvijas Banka seko līdzi arī ES līmeņa iniciatīvām attiecībā uz makrouzraudzības potenciālo ieguldījumu, piemēram, tādu risku ierobežošanā, kas saistīti ar tehnoloģiju attīstību<sup>7</sup>, globālajiem ģeopolitiskajiem riskiem<sup>8</sup> un kiberdraudiem<sup>9</sup>, klimata riskiem<sup>10</sup> un nebanku finanšu sektoru<sup>11</sup>. Latvijas Banka ņem vērā, ka šie riski primāri ir mazināmi ar citām politikām, tādēļ makrouzraudzības pasākumu izmantošana to ierobežošanai tiek apsvērta mijiedarbībā ar citām politikām kā potenciāli papildinošs vai koriģējošs pasākums.

## 3. Makrouzraudzības politikas noteikšana un īstenošana

Nosakot un īstenojot makrouzraudzības politiku, Latvijas Banka:

<sup>6</sup> Latvijas Bankas likuma 44. pants.

<sup>7</sup> ECB (2024) *Technology as a new frontier for macroprudential policy*.

<sup>8</sup> ECB (2024) *Global rifts and financial shifts: supervising banks in an era of geopolitical instability*.

<sup>9</sup> ESRK (2023) *Advancing macroprudential tools for cyber resilience – Operational policy tools*.

<sup>10</sup> ESRK (2023) *Towards macroprudential frameworks for managing climate risk*.

<sup>11</sup> EK (2024) *Macroprudential policies for non-bank financial intermediation (NBFII)*.

- 1) analizē un novērtē Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti – identificē, novērtē un novēro finanšu stabilitāti apdraudošos sistēmiskos riskus un ievainojamības, kā arī izvērtē, vai finanšu sistēma spēj izturēt satricinājumus;
- 2) īsteno makrouzraudzības pasākumus, lai ierobežotu sistēmiskos riskus un veicinātu finanšu iestāžu noturību – izvēlas piemērotus instrumentus, nosaka prasību apmērus un specifikāciju, novērtē pieņemto makrouzraudzības pasākumu piemērotību un efektivitāti.

### 3.1. Finanšu sistēmas stabilitātes analīze un novērtēšana

Savlaicīga un atbilstoša sistēmisko risku un ievainojamību identificēšana, analīze un novērtēšana ir priekšnoteikums efektīvas makrouzraudzības politikas īstenošanai.

Latvijas Banka novēro un analizē riskus un ievainojamības finanšu sektorā – banku un nebanku kredītēšanas tendences, kredītu, likviditātes, finansējuma, tirgus, pelnītspējas un maksātspējas riskus banku sektorā, kā arī nebanku finanšu sektora attīstību. Stresa testos tiek pārbaudīta banku noturība pret kredītu, tirgus, likviditātes un klimata risku sliktāko scenāriju īstenošanos. Risku novērtējums ietver arī analīzi par riskiem ārējā un iekšējā makrofinanšu vidē, nekustamā īpašuma tirgū, mājsaimniecību un nefinanšu uzņēmumu maksātspējā, finanšu sektora saitēm ar tautsaimniecību, kā arī finanšu iestāžu savstarpējām saitēm. Tiek ņemtas vērā arī sistēmisko risku cikliskās un strukturālās dimensijas<sup>12</sup>.

Finanšu stabilitātes novērtējums balstās uz plašu kvantitatīvo un kvalitatīvo informāciju un dažādu analītisko metožu pielietojumu. Ekspertu spriedums ir būtisks kā sistēmisko risku un ievainojamību novērtējumā, tā arī lēmumos par makrouzraudzības pasākumiem.

Finanšu stabilitātes novērtējums tiek atspoguļots [Latvijas Bankas publicētajā Finanšu stabilitātes pārskatā](#) un citās publikācijās par finanšu stabilitāti, kā arī iekšējos ziņojumos Latvijas Bankas padomei, kas regulāri tiek sagatavoti visaptveroša finanšu stabilitātes risku un ievainojamību identifikācijas un novērtēšanas procesa ietvaros.

### 3.2. Makrouzraudzības pasākumu īstenošana

Latvijas Banka novērtē nepieciešamību īstenot makrouzraudzības pasākumus un izvēlas atbilstošākos no tās rīcībā esošā **makrouzraudzības pasākumu klāsta**:

- 1) Latvijas Banka ir atbildīga par **ES normatīvajos aktos** (piemēram, CRR, CRD) **paredzēto** makrouzraudzības **instrumentu** (sk. 1. tabulu) piemērošanu Latvijā. No tiem daži, piemēram, [papildu kapitāla rezerves prasības citām sistēmiski nozīmīgām iestādēm](#) (turpmāk – O-SII) un [pretcikliskā kapitāla rezerve](#), jāpiemēro ievērojot Kredītiestāžu likuma prasības, kā arī regulāri jāpārskata. Savukārt citi, piemēram, vispārējā vai sektorālā sistēmiskā riska rezerve, augstāka riska pakāpju prasība vai CRR 458. pantā paredzētie stingrāki nacionālie makrouzraudzības pasākumi, izmantojami lielākoties specifiskos gadījumos;
- 2) finanšu sistēmas ilgtspējas veicināšanai Latvijas Banka var īstenot arī **citus pasākumus**<sup>13</sup>, piemēram, noteikt [uz aizņēmējiem vērstos instrumentus](#) ar mērķi

<sup>12</sup> Cikliskie sistēmiskie riski un ievainojamības uzkrājas un mainās finanšu iestāžu vai to klientu procikliskas uzvedības dēļ (cikla augšupejas laikā finanšu iestādes mēdz uzņemties pārmērīgus riskus, bet cikla lejupslidē – pārlieku izvairīties no tiem). Strukturālie sistēmiskie riski un ievainojamības finanšu sistēmā veidojas, piemēram, palielinoties riska darījumu koncentrācijai vai finanšu iestāžu (īpaši sistēmiski nozīmīgu) savstarpējai sasaistei un tās nelabvēlīgajai ietekmei.

<sup>13</sup> [Latvijas Bankas likuma](#) 46. panta trešā daļa.

ietekmēt kreditēšanas standartus un palielināt aizņēmēja un aizdevēja noturību, kā arī sekmēt atbildīgu aizņemšanos un kreditēšanu (sk. 1. tabulu);

- 3) Latvijas Banka var izdot **rekomendācijas**<sup>14</sup> citām valsts iestādēm vai finanšu tirgus dalībniekiem par pasākumiem, vēlamu praksi vai rīcību, kas nepieciešama finanšu stabilitātes veicināšanai;
- 4) Latvijas Banka var pielietot arī publiskās **komunikācijas instrumentus** (piemēram, preses relīzes, intervijas, prezentācijas, rakstus), lai finanšu stabilitātes veicināšanas nolūkos ietekmētu finanšu tirgus dalībnieku riska uztveri un darbību vai mudinātu citas iestādes veikt to atbildībā esošos pasākumus.

#### 1. tabula. Latvijas Bankas rīcībā esošie makrouzraudzības instrumenti

| Makrouzraudzības instruments                                                                                                                                                                      | Mērķis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ES regulējumā (CRD) paredzētie instrumenti</b>                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Kapitāla saglabāšanas rezerve (CCoB)                                                                                                                                                              | Palielina kredītiestāžu spēju absorbēt zaudējumus un saglabāt kapitālu.                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Preteikliskā kapitāla rezerve (CCyB)                                                                                                                                                              | Mazina finanšu sistēmas procikliskumu. Stiprina kredītiestāžu kapitalizāciju finanšu cikla neitrālajā un augšupejas fāzē, lai krīzes apstākļos tās spētu absorbēt zaudējumus.                                                                                                                                                   |
| Sistēmiskā riska rezerve (SyRB)                                                                                                                                                                   | Mazina sistēmiskos riskus, kurus nesedz CCyB, O-SII vai citi CRR makrouzraudzības pasākumi. Palielina kredītiestāžu noturību.                                                                                                                                                                                                   |
| Sektorālā sistēmiskā riska rezerve (sSyRB)                                                                                                                                                        | Mazina sistēmiskos riskus, kurus nesedz CCyB, O-SII vai citi CRR makrouzraudzības pasākumi. Palielina kredītiestāžu noturību. Attiecināma uz noteikta sektora riska svērtajiem darījumiem.                                                                                                                                      |
| Citu sistēmiski nozīmīgu iestāžu (O-SII) kapitāla rezerves                                                                                                                                        | Stiprina sistēmiski nozīmīgu iestāžu noturību pret finansāliem satricinājumiem un mazina risku, ka šo iestāžu dēļ var ciest finanšu sistēma un tautsaimniecība.                                                                                                                                                                 |
| <b>ES regulējumā (CRR) paredzētie instrumenti</b>                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Augstāka riska pakāpe (CRR 124. pants) vai augstākas minimālās saistību nepildīšanas zaudējumu (LGD) vērtības (CRR 164. pants) riska darījumiem, kas nodrošināti ar nekustamo īpašumu             | Mazina stimulu palielināt attiecīgos riska darījumus, ierobežo kredītiestāžu potenciālos zaudējumus un palielina spēju absorbēt tos, ja nekustamā īpašuma tirgū īstenojas riski.                                                                                                                                                |
| Stingrāki nacionālās makrouzraudzības pasākumi (CRR 458. pants)                                                                                                                                   | Mazina sistēmisko risku, ja citi CRR un CRD noteiktie pasākumi nav pietiekami attiecīgā riska ierobežošanai.                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Instrumenti, kas nav noteikti ES regulējumā</b>                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Ar finansējamo īpašumu saistīti instrumenti – kredīta un tā nodrošinājuma attiecība (LTV)                                                                                                         | Palielina aizņēmēja sākotnējo iesaisti nekustamā īpašuma finansējumā, tādējādi mazina aizņēmēja parāda apjomu un netieši arī saistību nepildīšanas varbūtību, mazina aizdevēja potenciālos zaudējumus.<br>LTV apmēru var arī diferencēt, piemēram, attiecināt uz kredītiem, kas izsniedzami mājokļa iegādei ar mērķi to izīrēt. |
| Ar aizņēmēja ienākumiem saistīti instrumenti – parāda apkalpošanas izdevumu un aizņēmēja neto mēneša ienākumu attiecība (DSTI), kopējā parāda attiecība pret aizņēmēja neto gada ienākumiem (DTI) | Ierobežo aizņēmēja spējas uzņemties pārmērīgas parādsaistības.                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Aizdevuma atmaksas maksimālais termiņš                                                                                                                                                            | Ierobežo izsniegtā aizdevuma apmēru un iespējas nesamērīgi ilgi pagarināt aizdevuma atmaksas termiņu, tādējādi mazinot kredītrisku.                                                                                                                                                                                             |

<sup>14</sup> [Latvijas Bankas likuma](#) 46. panta otrā daļa.

Piezīme: tabulā minēto makrouzraudzības politikas pasākumu saraksts nav pilnīgs un var tikt papildināts ar citiem instrumentiem.

Latvijas Banka piemēro makrouzraudzības pasākumus galvenokārt kredītiestādēm, kas sniedz finanšu pakalpojumus Latvijā. Lai gan nebanku finanšu iestāžu loma Latvijas finanšu sistēmā pakāpeniski palielinās, kā arī pieaug to ietekme uz finanšu stabilitāti, tās pagaidām tiek uzraudzītas, īstenojot mikrouzraudzības (individuālu finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības) pasākumus, jo ES līmenī vēl tikai tiek veidots makrouzraudzības instrumentu ietvars nebanku finanšu iestādēm. Latvijas Banka lems par makrouzraudzības instrumentu piemērošanu nebanku finanšu iestādēm, ņemot vērā ES regulējuma attīstību šajā jomā, kā arī nepieciešamību veicināt finanšu stabilitāti.

Makrouzraudzības pasākumi lielākoties ir preventīvi un ierobežojoši. Tie tiek ieviesti vai padarīti stingrāki, lai savlaicīgi ierobežotu sistēmisko risku veidošanos un stiprinātu finanšu iestāžu noturību pirms riska īstenošanās. Vienlaikus makrouzraudzības pasākumi var tikt atcelti vai atviegloti, ja attiecīgie sistēmiskie riski un ievainojamības mazinās vai izzūd vai arī pieaug finanšu sistēmas noturība pret tiem, kā arī gadījumos, kad mazināma jau notikuša finansiālā satricinājuma ietekme.

Lemjot par nepieciešamību piemērot makrouzraudzības pasākumus, tiek ņemts vērā, cik lielā mērā identificēto sistēmisko risku un ievainojamību ierobežo jau esošie pasākumi, un, vai finanšu iestādēm ir nepieciešamā noturības pakāpe, lai absorbētu riska īstenošanās sekas.

Makrouzraudzības pasākumi īstermiņā nereti rada izmaksas, tādēļ tiek novērtēta šo pasākumu ietekme ilgtermiņā. Tā kā tie mazina ievainojamību palielināšanos un finanšu krīžu iestāšanās varbūtību, kā arī veicina finanšu sektora noturību finanšu krīzēs, ilgtermiņa ieguvumi no efektīvi piemērotiem makrouzraudzības pasākumiem kopumā atsver īstermiņa izmaksas.

**Makrouzraudzības pasākumu izvēlē un prasību apmēra noteikšanā** Latvijas Banka ņem vērā vairākus **principus**:

- skaidrība – skaidrs un saprotams pasākuma mērķis, ierobežojamā riska vai ievainojamības avots, riska īstenošanās iespēja un sekas;
- iedarbīgums – pasākums ir noderīgs un iedarbīgs, lai sasniegtu mērķi; prasības apmērs ir pietiekams, lai mazinātu risku vai ievainojamību finanšu sistēmā;
- samērīgums – pasākuma apmērs ir atbilstošs sistēmisko risku līmenim, turklāt tiek ņemta vērā arī makrouzraudzības politika citās valstīs;
- efektivitāte – pasākums sasniedz mērķi ar pēc iespējas zemākām izmaksām un mazākiem negatīvajiem blakus efektiem. Tiek ņemtas vērā arī pasākuma arbitrāžas iespējas un potenciālie negatīvie pārrobežu efekti.

Latvijas Banka ņem vērā arī makrouzraudzības pasākumu **mijiedarbību ar citām politikām**, tostarp monetāro politiku un mikrouzraudzības politiku. Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Cenu stabilitāte ir priekšnoteikums finanšu stabilitātes veicināšanai, vienlaikus – finanšu stabilitāte ir priekšnoteikums monetārās politikas efektīvai transmisijai. Savukārt, lai arī mikrouzraudzības regulējumā vairākas prasības zināmā mērā veicina arī makrouzraudzības politikas starpmērķu sasniegšanu, mikrouzraudzības un makrouzraudzības fokusi atšķiras – mikrouzraudzība attiecas uz individuālu iestāžu noturību un tās klientu aizsardzību, bet makrouzraudzība attiecas uz finanšu sistēmu kopumā. Vienlaikus ir būtiski nodrošināt mikrouzraudzības un makrouzraudzības prasību nepārklāšanos, lai noteikta riska ierobežošanai nepiemērotu pārmērīgas prasības.

Starptautiskās sadarbības ietvaros Latvijas Banka īsteno arī **citās valstīs pieņemto makrouzraudzības pasākumu atzīšanu**. Lai makrouzraudzības pasākumi būtu efektīvi, ir svarīgi, lai valstī, kurā tie tiek īstenoti, tos ievērotu arī citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles vai meitassabiedrības un pārrobežu pakalpojumu sniedzēji, ja to darbībai ir būtiska ietekme uz šīs valsts finanšu stabilitāti. Saskaņā ar ES regulējumu daži instrumenti Eiropas Ekonomiskās zonas (turpmāk – EEZ) valstu ietvaros ir obligāti savstarpēji atzīstami, bet pārējos makrouzraudzības pasākumus dalībvalstis var lūgt citām dalībvalstīm atzīt brīvprātīgi. Lemjot par citu dalībvalstu makrouzraudzības politikas pasākumu brīvprātīgu atzīšanu, Latvijas Banka īsteno tās vispārējo nostāju<sup>15</sup> šajā jautājumā un ņem vērā ESRK 2015. gada 15. decembra ieteikumā par makrouzraudzības politikas pasākumu pārrobežu ietekmes novērtēšanu un brīvprātīgu savstarpēju atzīšanu (ESRK/2015/2) ietvertos pasākumus un dalībvalstu noteiktās būtiskuma robežvērtības. Arī Latvijas Banka var lūgt citām dalībvalstīm brīvprātīgi atzīt tās makrouzraudzības pasākumus, ja tas ir nepieciešams.

**Lēmumu pieņemšana.** Lēmumus par makrouzraudzības pasākumiem pieņem Latvijas Bankas padome. Latvijas Banka ir neatkarīga lēmumu pieņemšanā un to īstenošanā<sup>16</sup>.

Pieņemot lēmumus ES regulējumā paredzētajā kārtībā, Latvijas Banka sadarbojas ar ECB, ESRK un noteiktos gadījumos arī ar EBI un EK, tostarp informē tās par plānotajiem lēmumiem un arī par pieņemtajiem lēmumiem.

Makrouzraudzības pasākumus Latvijas Banka un Finanšu ministrija koleģiāli apspriež konsultatīvajā Makrouzraudzības padomē, ievērojot, ka katra puse patstāvīgi pieņem lēmumus savās atbildības jomās.

Kur tas ir atbilstoši, pirms lēmuma pieņemšanas Latvijas Banka informē finanšu tirgus dalībniekus par plānoto makrouzraudzības pasākumu, organizē viedokļu apmaiņu, kā arī nepieciešamības gadījumā īsteno sabiedrības līdzdalības procesu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Pēc lēmuma pieņemšanas Latvijas Banka sniedz izsmelšu informāciju finanšu tirgus dalībniekiem par pieņemto lēmumu.

**Uzraudzība.** Latvijas Banka uzrauga finanšu tirgus dalībnieku atbilstību noteiktajām prasībām un nepieciešamības gadījumā sniedz atbalstu šo prasību piemērošanā. Ja prasības netiek ievērotas, Latvijas Banka izvērtē prasību neievērošanas iemeslus un lemj par normatīvajos aktos paredzēto ierobežojumu un sodu piemērošanu.

**Īstenoto makrouzraudzības pasākumu novērtējums.** Latvijas Banka periodiski novērtē īstenoto makrouzraudzības pasākumu efektivitāti un atbilstību izvirzītajiem mērķiem. Novērtējums tiek veikts saskaņā ar tiem pašiem principiem, kurus Latvijas Banka izmantojusi, izvēloties konkrēto makrouzraudzības pasākumu un nosakot prasības apmēru. Vienlaikus tiek ņemts vērā aktuālais novērtējums par attiecīgo sistēmisko risku vai ievainojamību. Novērtējumā tiek aktualizēta arī mijiedarbība ar citām politikām, kā arī atbilstība ES institūciju (piemēram, ECB, ESRK un EBI) nostājām par sistēmiskajiem riskiem un politikām ES līmenī.

#### 4. Komunikācija

Makrouzraudzības jomā Latvijas Banka komunicē ar finanšu tirgus dalībniekiem, sabiedrību, iesaistītajām valsts iestādēm un ES institūcijām par sistēmisko risku un ievainojamību vērtējumu un makrouzraudzības lēmumiem.

<sup>15</sup> [Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmums Nr. 174 "Par vispārējo nostāju attiecībā uz makrouzraudzības politikas pasākumu brīvprātīgu savstarpēju atzīšanu".](#)

<sup>16</sup> [Latvijas Bankas likuma](#) 3. panta pirmā daļa.



Komunikācijas mērķis ir vairot izpratni par finanšu sistēmas attīstību un vērst uzmanību uz sistēmiskajiem riskiem un ievainojamībām, informēt finanšu tirgus dalībniekus un citas iesaistītās personas par pieņemtajiem makrouzraudzības lēmumiem, to pamatojumu un ietekmi un sniegt pārskatu par Latvijas Bankas darbu. Efektīva komunikācija veicina uzticību īstenotajai politikai un tās mērķu sasniegšanu.

**Komunikācija makrouzraudzības jomā** balstās uz šādiem **svarīgākajiem principiem**:

- 1) caurskatāmība un atklātība – savlaicīga un atklāta makrouzraudzības politikas lēmumu un to skaidrojumu publicēšana, izņemot gadījumus, kad tas var radīt kaitējumu finanšu stabilitātei;
- 2) skaidrība – komunikācijai jābūt skaidrai, saprotamai un labi pamatotai, pielāgotai mērķauditorijai;
- 3) samērīgums – komunikācijai par pieņemtajiem politikas lēmumiem un sistēmiskajiem riskiem jābūt samērīgai ar pieņemtā lēmuma un sistēmisko risku svarīgumu;
- 4) konsekvence – makrouzraudzības analīzes un lēmumu konsekventa publicēšana palielina paredzamību un uzticību īstenotajai politikai.

Finanšu stabilitātes analīze, tostarp sistēmisko risku un ievainojamību vērtējums, un informācija par makrouzraudzības politikas īstenošanu tiek atspoguļota Latvijas Bankas Finanšu stabilitātes pārskatā, kas tiek publicēts [Latvijas Bankas tīmekļvietnē](#).

Pārskats par makrouzraudzības politikas īstenošanu tiek sniegts arī Latvijas Bankas gada pārskatā, kas tiek [publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnē](#) un katru gadu iesniegts Latvijas Republikas Saeimai.

Latvijas Bankas lēmumi un noteikumi makrouzraudzības jomā tiek publicēti Latvijas Bankas tīmekļvietnē, Latvijas Republikas oficiālajā izdevējā Latvijas Vēstnesis un Latvijas Republikas tiesību aktu tīmekļvietnē.

[Latvijas Bankas tīmekļvietnes sadaļā par finanšu stabilitāti](#) ir skaidrota Latvijas Bankas [īstenotā makrouzraudzības politika](#) un tiek publicēta un regulāri atjaunota detalizēta informācija par makrouzraudzības instrumentiem un citu valstu brīvprātīgai savstarpējai atzīšanai lūgtajiem makrouzraudzības pasākumiem, kā arī analīze par finanšu stabilitāti.

Nepieciešamības gadījumā Latvijas Banka sniedz papildu informāciju par finanšu stabilitātes novērtējumu un īstenoto makrouzraudzības politiku, rīko tikšanās vai informācijas apmaiņu ar finanšu tirgus dalībniekiem vai citām iesaistītajām personām, lai skaidrotu plānotos vai pieņemtos makrouzraudzības lēmumus un diskutētu par aktualitātēm finanšu stabilitātes jomā.

## 5. Sadarbība ar citām iestādēm

Latvijas Banka makrouzraudzības politiku nosaka un īsteno, sadarbojoties ar dažādām Latvijas un ārvalstu institūcijām<sup>17</sup>.

### 5.1. Sadarbība nacionālā līmenī

Latvijas Banka sadarbojas ar Finanšu ministriju kā vadošo valsts pārvaldes iestādi, kas īsteno finanšu nozares politiku. Latvijas Banka un Finanšu ministrija ir noslēgušas sadarbības līgumu un izveidojušas [Makrouzraudzības padomi](#)<sup>18</sup> – koleģiālu pastāvīgu

<sup>17</sup> [Latvijas Bankas likuma](#) 47. pants.

<sup>18</sup> Makrouzraudzības padomes dalībnieki ir Latvijas Bankas prezidents, Latvijas Bankas padomes loceklis, kurš atbild par makrouzraudzības politikas jautājumiem, Latvijas Bankas padomes loceklis, kurš atbild par finanšu tirgus un tā dalībnieku darbības regulēšanas un uzraudzības jautājumiem, finanšu ministrs, Finanšu ministrijas valsts sekretāra vietnieks finanšu politikas jautājumos.

konsultatīvu padomi savstarpējai sadarbībai ar mērķi veicināt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti kopumā, tostarp stiprināt finanšu sistēmas noturību pret satricinājumiem un ierobežot sistēmisko risku veidošanos.

Latvijas Banka un Finanšu ministrija apmainās ar nepieciešamo informāciju, konsultējas par sistēmisko risku novērtējumu un pasākumiem finanšu stabilitātes risku mazināšanai, novērtē īstenoto pasākumu lietderību, vienlaikus izprotot un ņemot vērā to, ka Latvijas Banka un Finanšu ministrija ir neatkarīgas lēmumu pieņemšanā savas atbildības jomās.

Īstenojot makrouzraudzības politiku, Latvijas Banka sadarbojas ne tikai ar dažādām valsts institūcijām, bet arī ar finanšu tirgus dalībniekiem.

## 5.2. Starptautiskā sadarbība

Īstenojot makrouzraudzības politiku, [Latvijas Banka sadarbojas](#) ar ECB, ESRK, kā arī citām starptautiskām un citu EEZ valstu institūcijām, piemēram, EBI, ES Parlamenta, Padomes un Komisijas organizatoriskajām struktūrām (piemēram, Ekonomikas un finanšu komiteju), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju, Starptautisko valūtas fondu, kā arī Ziemeļvalstu un Baltijas valstu institūcijām.

Latvijas Banka piedalās ECB un ESRK novērtējumos par eiro zonas un ES finanšu sistēmas stabilitāti, kā arī abu iestāžu finanšu stabilitātes politikas dokumentu izstrādē. Latvijas Banka izvērtē un atbilstīgi ņem vērā ECB paziņojumus<sup>19</sup> makrouzraudzības jomā, kā arī ESRK [ieteikumus](#) un [brīdinājumus](#). Saskaņā ar Vienotā uzraudzības mehānisma regulējumu ECB ir tiesīga pieņemt ES regulējumā noteiktus makrouzraudzības lēmumus attiecībā uz Vienotā uzraudzības mehānisma dalībvalstīm, tostarp Latviju<sup>20</sup>.

Latvijas Banka piedalās arī ES līmeņa normatīvo aktu un citu saistošo dokumentu izstrādē makrouzraudzības jomā.

Latvijas Banka sadarbojas arī ar [Ziemeļvalstu un Baltijas valstu institūcijām](#), kuru darbībai ir būtiska ietekme uz finanšu stabilitāti. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Makrouzraudzības foruma ietvaros šā reģiona centrālās bankas un nacionālās uzraudzības iestādes sadarbojas makrouzraudzības politikas jautājumos, diskutējot par finanšu stabilitātes sistēmisko risku novērtējumu, pasākumiem to novēršanai, kā arī citiem finanšu stabilitātes jautājumiem. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu centrālās bankas ir parakstījušas saprašanās memorandu par sadarbību un informācijas apmaiņu attiecībā uz kredītiestādēm, kuras darbojas vairāk nekā vienā reģiona valstī. Šīs sadarbības ietvaros izveidotajā Stabilitātes grupā notiek plašāka sadarbība un informācijas apmaiņa starp reģiona centrālajām bankām, uzraudzības un noregulējuma iestādēm, kā arī finanšu ministrijām ar mērķi veicināt finanšu stabilitāti reģionā.

<sup>19</sup> ECB paziņojums par O-SII kapitāla rezerves minimālās prasības noteikšanas metodoloģiju [Governing Council statement on macroprudential policies](#). ECB paziņojums par banku sistēmas noturības veicināšanu [Governing Council statement on macroprudential policies](#).

<sup>20</sup> Eiropas Padomes Regula (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību.